

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД

**“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності

МАТЕРІАЛИ

**V Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених
“КОНЦЕПТИ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА”**

(Одеса, 25-26 травня 2023 року)

Одеса -2023

УДК: 1:403:316.6(08)

К 65 Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства //
Матеріали V Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства» (Одеса, 25-26 травня 2023 р.) 175 с.

Рецензенти:

Єременко Олександр Михайлович – доктор філософських наук, професор кафедри філософії Національного університету «Одеська юридична академія»

Пальчинська Мар'яна Вікторівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри психології, педагогіки та лінгводидактики Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку

Збірник матеріалів V Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства» вміщує матеріали, які досліджують соціокультурні засади трансформацій ціннісної сфери життєдіяльності суспільства, аналізують соціокультурні трансформації молодіжного соціуму, показують соціокультурні трансформації освітнього середовища та розкривають проблемні моменти культури бізнесу в умовах соціокультурної трансформації сучасного українського суспільства, а також розглядають синергетику як самоорганізаційну систему у суспільстві, що трансформується. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

4. Ершова-Бабенко И.В. (1992). Методология исследования психики как синергетического объекта. Одесса: ОДЭКОМ, 124 с.
5. Ершова-Бабенко И.В., Гончарова О. Нечеловекомерные составляющие поля человекомерности. Філософія освіти. 2015. №2(17). Стр 243-259
6. Козобродова Д.М. Творчість крізь призму концепту «brain-psyche-mind/consciousness»/Д.М. Козобродова // Вища освіта України. 2021, №4, с. 57-63.
7. V.Andrushchenko, I.Yershova-Babenko, D.Kozobrodova, A.Seliverstova, I.Lysakova. (2022). Digitization of society: implications and perspectives in the context of the psycho-dimensionality of social reality psyhosynergetics. Amazonia Investiga, No11(56)/2022, pp.183-195.
8. Ершова-Бабенко И.В. Психосинергетические стратегии человеческой деятельности. (Концептуальная модель). Монография.- В.: NOVA KNYHA, 2005.-360 с.
9. Prigogine I., Stengers I. (1984). Order from Chaos: a New Dialogue between Man and Nature.

Окорокова Віра Вікторівна – доктор філософських наук, професор кафедри всесвітньої історії та методології науки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

СИНЕРГЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Зростання впливу інформаційно-комунікативних технологій в життєдіяльності соціуму і людини, глибокі зміни моделей соціальної організації і співпраці завдяки широкому розповсюдженню гнучких мережевих структур говорять не тільки про певні трансформаційні процеси в соціальній системі, а й її здатності до самоорганізації. Л. Рідченко зазначає, що в епоху інформаційно-телекомунікаційних технологій усе складніше знайти нові факти певної проблематики, впоратися з величезними інформаційними потоками. У зв'язку з цим постає необхідність сприйняття інформації як системотворчого феномена. Нелінійна залежність взаємодії між частинами середовища системи обов'язково необхідна для виникнення самоорганізації в системі. В нелінійній методології системний аналіз процесів самоорганізації вказує нові перспективи в дослідженні проблем сьогодення [7].

Мова йде про синтез різних моделей пізнання, що дозволило в даний час сформулювати деякі загальні принципи математичного моделювання процесів

їх розвитку і виявити взаємопроникнення різних наук, що зробило необхідним створення таких моделей, які дають уявлення про основні тенденції, дозволяють будувати прогноз і відповідно давати рекомендації в розвитку систем. Процеси глобалізації, з одного боку, скорочують горизонт передбачуваності на звичних нам масштабах соціальних процесів, з іншого боку, створюють можливість народження параметрів порядку та їх ідентифікації і моделювання для мегапроцесів національної, регіональної та світової динаміки. Саме такі складні, трансформаційні процеси соціуму і вміє моделювати синергетика [6, с. 89].

У цьому ракурсі одна з найгостріших проблем полягає в тому, що розвиток інформаційних технологій сьогодні породжує повністю автономну віртуальну реальність нових форм сучасної медіа-культури, яка переростає на гіперреальність віртуального. Постнекласична наука має справу з віртуальною реальністю, яка розглядається як продовження людської суб'єктивності, як чинник еволюції, тобто як процес становлення в умовах інформаційного суспільства «нової» людини, яка творить свою культуру XXI століття як основу віртуального світу. Остання тут сама починає виступати як основа всіх інших світів. В даному випадку слухним є думка О. Онищук про те, що сьогодні виник новий тип людини, відбувається пошук нетрадиційних форм самовираження особистості, трансформується система цінностей з руйнуванням традиційних форм культури. Одна з визначальних рис глобального мислення – це прагнення стати частиною великого світу, вийти за межі власного суб'єктивного світобачення [5, с. 37].

Внаслідок стрімкого поширення інформації, знання виникає нова форма ідентичності, котра визначається як «змішана», що не має меж, стає непостійною та залежить від умов комунікації. Визначити межі такої ідентичності практично неможливо без двох чинників – об'єктивних (матеріально-технічна база, інформаційно-комп'ютерні технології) і суб'єктивних (творчий потенціал особистості, що перетворює результати техногенної цивілізації на духовні й культурні цінності) [2, с. 89].

Інакше кажучи, породжені інформаційними технологіями віртуальні реальності, виступаючи у ролі синергетичних властивостей порядку, дедалі більше підпорядковують собі життя. Проблема в тому, що процес породження віртуальних реальностей може виявитися засобом колективної маніпуляції людьми, засобом перетворення людини на керований «ззовні» об'єкт. І найважливіший аспект полягає в тому, що мережеві технології, викладання інформації в інтернеті кардинально змінюють сфери життєдіяльності. Вони стають набагато прозорішими. Самоорганізація у соціальних мережах визначається багато в чому мережевими структурами – ми часто орієнтуємося на думку та оцінки людей, які входять до нашої «особистої мережі». Саме

завдяки цьому виникає згода, загальна думка, вибираються та уточнюються соціальні ролі.

Панування комп'ютерних технологій прискорює процеси виходу з точок біфуркації, виводячи суспільство на інший рівень/етап суспільних відносин. У даному разі синергетика постає як засіб експериментування, гри з реальністю. Синергетичний підхід спричиняє новий діалог людини з природою. Він призводить також до нового діалогу людини із самим собою та з іншими людьми. З цього приводу Ф. Власенко зазначає, що життєвий шлях сучасної особистості становить собою біфуркаційно-нелінійний процес завдяки власній активності, ролі випадку тощо. В бутті особистості теперішнє визначає невідоме їй майбутнє як атрактор (наприклад, мрія, ідеал, проект) [2, с. 86-87].

Таким чином, ми бачимо, що функціональні риси синергетики в умовах панування інформаційних технологій надають їй нових можливостей як засобу конструювання соціальної реальності. Розширення ролі віртуального в суспільстві призводить до активного використання синергетичних технологій моделювання процесів. Віртуальна реальність, з одного боку, сьогодні стала особливим елементом, об'єктом, фактом, феноменом, технологією, а з іншого боку, всі компоненти культури, у тому числі й наука, а також сама культура можуть розглядатися як свого роду віртуальні світи. В даному випадку співвідношення синергетичного підходу та віртуалістики має амбівалентний характер, один для одного є теоретико-методологічним компонентом.

Список використаних джерел

1. Абрамов В. І. Нелінійна динаміка та пізнання складного: самоорганізації складних систем. Практична філософія. 2004. № 4. С. 89–94.
2. Власенко Ф. Креативна особистість в нелінійності сучасного світу. Синергетика і творчість: монографія. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. С. 65-91.
3. Євтодюк А. В. Освітні системи: синергетична інтерпретація еволюції. *Вища освіта України*. 2003. № 2 (8). С. 31-40
4. Kniazevych A. THE SYNERGETICS AS A CONCEPT OF SOCIAL DEVELOPMENT. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2019. № 2. С. 77-81.
5. Онищук О. Сучасна людина у просторі віртуальної реальності: особливості соціокультурної трансформації. [Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Філософські науки](#). 2014. № 780. С. 34-39.
6. Огорокова В. В. Образ нової соціальної реальності Постмодерну та форми його моделювання: Монографія. Одеса: ВМВ, 2018. 288 с.
7. Рідченко Л. Багатоаспектність не лінійності постнекласичного знання. *Світогляд-Філософія-Релігія*. 2015. Вип. 8. С. 82-89. Режим доступу: